

**SİVİL HAVA ARACI KAZA VEYA CİDDİ OLAYLARINI ARAŞTIRMA
VE İNCELEME YÖNETMELİĞİ (HKY-13)**

**BİRİNCİ BÖLÜM
Başlangıç Hükümleri**

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı, sivil hava aracı kaza veya ciddi olaylarının bildirimlerinin yapılması, araştırılması ve incelenmesi, gerçekleşebilecek kaza ve ciddi olayların önlenmesi hususunda inceleme raporları yayımlanması; bunlara ilişkin usul ve esaslar ile görev, yetki ve sorumlulukları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik;

a) Ülkemiz hava sahasında meydana gelen tüm sivil hava aracı kaza veya ciddi olaylarının araştırılması ve incelenmesini,

b) Bulunduğu coğrafi konuma bakılmaksızın Türk tescilli ve/veya üretici yetkisini veya tasarım yetkisini Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünden alan sivil hava aracı kaza veya ciddi olaylarının araştırılması ve incelenmesini,

c) Sivil hava aracının sahibini, işletmecisini, üreticisini, tasarımcısını, sivil havacılıkla ilgili tüm kurum ve kuruluşları, mahalli mülki amirlerini,

ç) Sivil hava aracının tasarımcı, üretici, tescil edildiği ve işletmeci ülkelerinin kaza veya ciddi olaylarıyla ilgilenen kurumlarını, kapsar.

(2) Devlet hava araçları, paraşüt, yamaç paraşütü, yelken kanat, deneysel hava araçları, uçuş operasyonu haricinde meydana gelen kaza veya ciddi olaylar veya herhangi bir ülke tarafından sivil tescil işareti verilmeyen hava araçları bu Yönetmeliğin kapsamı dışındadır.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelik 14/10/1983 tarihli ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununa, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 489/A ve 508 inci maddelerine ve 5/6/1945 tarihli ve 4749 sayılı Kanunla taraf olduğumuz Şikago Konvansiyonu gereğince ICAO Ek-13'e dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Yönetmelikte yer alan;

a) Akredite temsilci: Bir devlet tarafından, nitelikleri temelinde diğer bir devlet tarafından yürütülmekte olan bir araştırma ve incelemeye katılma amacıyla tayin edilen personeli,

b) Araştırma ve inceleme: Kaza veya ciddi olaya yol açan nedenlerin ve katkıda bulunan faktörlerin tespit edilmesini, emniyet tavsiyelerinde bulunulmasını, bilgilerin toplanmasını, analizini ve sonuç çıkartmayı içeren benzeri kaza veya ciddi olayın meydana gelmesini önleme amacıyla gerçekleştirilen süreci,

c) Bakan: Ulaştırma ve Altyapı Bakanını,

ç) Bakanlık: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığını,

d) Başkan: Ulaşım Emniyeti İnceleme Merkezi Başkanını,

e) Başkanlık: Ulaşım Emniyeti İnceleme Merkezi Başkanlığını,

f) Ciddi olay: Oluşan durum itibarıyla kaza ihtimalini içeren ancak sonucunda ölüm, yaralanma veya uçuş performansını etkileyecek nitelikte hasar oluşmadığından dolayı kaza olarak sınıflandırılmayan olayları,

g) Ciddi yaralanma: Uçuş operasyonu esnasında meydana gelen hava aracı kazası sırasında bir şahsın maruz kaldığı aşağıdaki durumlardan en az birini haiz;

1) Kaza tarihinden itibaren yedi gün içerisinde toplam 48 saatten daha uzun süreyle hastaneye yatılmasını,

2) El ve ayak parmakları ya da burundaki basit kırıklar haricinde herhangi bir kemiğin kırılmasını,

3) Ciddi kanama, sinir, kas ya da tendon hasarına neden olan yırtılmaları,

- 4) Herhangi bir iç organın zarar görmesini,
- 5) İkinci ya da üçüncü derece yanıklar veya vücut yüzeyinin yüzde beşinden daha fazlasını etkileyen herhangi bir yanığı,
- 6) Hastalık bulaştırıcı maddelere ya da zararlı radyasyona doğrudan maruz kalmayı içeren bir yaralanmayı,
- ğ) Danışman: Bir devlet tarafından, nitelikleri temelinde bir araştırma ve incelemede akredite temsilciye veya grup başkanına yardımcı olmak amacıyla tayin edilen kişiyi,
- h) Deneysel hava aracı: Bir tip sertifikasına sahip olmayan veya kalıcı ya da bir modifikasyona istinaden geçici olarak mevcut tip sertifikasına uyumunu kaybetmiş veya yalnızca araştırma ve geliştirme faaliyetleri için tasarlanıp üretilmiş ve emniyetli operasyon yapabilmek için gerekli özellik ve niteliklere sahip olduğu gösterilebilen hava aracını,
- ı) Devlet emniyet programı: Emniyeti iyileştirmeyi hedefleyen bir dizi düzenleme ve faaliyeti,
- i) Devlet hava aracı: Devletin askerlik, güvenlik, gümrük ve orman yangınları ile mücadele hizmetlerinde kullandığı hava araçlarını,
- j) Emniyet tavsiyeleri: Ulaşım emniyeti inceleme makamının, bir araştırma ve incelemeden türetilen bilgilere dayalı olarak, kaza veya ciddi olayları önleme amacıyla yapılmış ve hiçbir durumda bir kaza veya ciddi olay için suç isnadı ya da sorumluluk yaratma amacı gütmeyen teklifi,
- k) Hava aracı: Havanın dünya yüzeyine karşı tepkimesi haricinde, atmosferde havanın tepkimesinden destek sağlayabilen herhangi bir makineyi,
- l) Grup: Her bir kaza veya olayın araştırılması ve incelenmesi için görevlendirilen uzmanlardan oluşan grubu,
- m) Grup başkanı: Her bir kaza veya olayın araştırılması ve incelenmesi sırasında koordinasyon görev ve yetkileriyle donatılan uzmanı,
- n) ICAO: Uluslararası Sivil Havacılık Örgütünü,
- o) ICAO Ek-13: ICAO tarafından yayımlanan Hava Aracı Kaza/Olay Araştırma ve İnceleme dokümanını,
- ö) İlgili devlet: Tescil, işletmeci, üretici veya tasarımcı devleti,
- p) İşletmeci: Bir hava aracı işletmesiyle iştigal eden izinli ya da geçici izinli gerçek veya tüzel kişileri,
- r) İşletmeci devlet: İşletmecinin ana işletme merkezinin bulunduğu ya da bu gibi bir işletme yerinin olmaması durumunda işletmecinin daimî ikamet ettiği devleti,
- s) Kaza: Herhangi bir hava aracının operasyonu ile ilişkili olan, insanlı hava aracı halinde, herhangi bir kişinin söz konusu hava aracına uçuş amacıyla bindiği an ile bu tür tüm kişilerin söz konusu hava aracından indiği an arasında gerçekleşen veya insansız hava aracı halinde, söz konusu hava aracının uçuş gerçekleştirmek amacıyla harekete hazır olduğu an ile söz konusu hava aracının ilgili uçuşun sonunda tamamen durduğu ve birincil tahrik sisteminin kapatıldığı an arasında gerçekleşen;

1) Yaralanmaların doğal sebeplerden kaynaklandığı, kendi kendine olduğu veya başkalarından dolayı olduğu durumlar veya yaralananların normalde yolcu ve uçuş ekibinin bulunduğu alanlar dışında başka bir yerde saklanan biletsiz kaçak yolcular olduğu durumlar hariç olmak üzere; hava aracı içerisinde bulunduğu sırada herhangi bir kişinin hayatını kaybetmesi veya ciddi şekilde yaralanmasını veya hava aracından ayrılmış parçalar da dâhil olmak üzere hava aracının herhangi bir parçası ile doğrudan temas etmesi veya jet akımına doğrudan maruz kalması sebebiyle herhangi bir kişinin hayatını kaybetmesi veya ciddi şekilde yaralanmasını,

2) Hasarın tek motor (motor kapakları veya aksesuarları dahil olmak üzere), pervaneler, kanat uçları, antenler, probalar, kanatçıklar, lastikler, frenler, tekerlekler, karenajlar, paneller, iniş takımı kapıları, kokpit camları, hava aracı yüzeyi (küçük çentikler/çökmeler veya delikler) ile sınırlı olduğu hallerde motor arızası veya hasarı veya ana rotor pallerindeki, kuyruk rotor pallerindeki, iniş takımlarındaki küçük çaplı hasarlar ve doludan veya kuş çarpmasından kaynaklananlar (radomdaki delikler dahil) hariç olmak üzere; hava aracının yapısal mukavemetine, performansına veya uçuş karakteristiklerine olumsuz tesir eden hasarlar veya hasar gören komponentin büyük çaplı onarımının

veya ikame edilmesinin gerekmesi hallerinde hava aracının hasar görmesi veya yapısal olarak arızalanmasını,

- 3) Hava aracının kaybolması veya tamamen erişilemez hale gelmesi durumlarını içeren olayları,
- ş) Maksimum kütle: Onaylanmış maksimum kalkış kütlesini,
- t) Muhtemel neden: Kazaya veya ciddi olaya neden olan eylemler, ihmaller, olaylar, durumlar, etkiler ya da bunların bir kısmını veya tamamını,
- u) Olay: Kaza haricinde, bir operasyonun emniyetine tesir eden veya edebilecek, hava aracı operasyonu ile ilişkili olayları,
- ü) Ön rapor: Araştırma ve incelemenin erken aşamalarında elde edilen veriler doğrultusunda yazılan ve değerlendirme bölümünü içermeyen kaza veya ciddi olayla ilgili gerçek bilgilere dayanan raporu,
- v) Rapor: Kaza veya olayın araştırılması ve incelenmesi neticesinde, ulaşım emniyetini artırmak amacıyla düzenlenen raporu,
- y) Tasarım devleti: Tip tasarımından sorumlu organizasyonun üzerinde yetkisi olan devleti,
- z) Tescil devleti: Hava aracı sicilinin kayıtlı olduğu devleti,
- aa) Uçuş kayıt cihazı: Kaza veya ciddi olay araştırma ve incelemesini tamamlama amacıyla hava aracına monte edilmiş herhangi bir tipteki kayıt cihazını,
- bb) Uçuş operasyonu: İnsanlı bir hava aracında hava aracının operasyonu ile ilgili olarak herhangi bir kişinin uçuş amacıyla hava aracına bindiği andan bu kişilerin tamamının uçağı terk ettiği; insansız bir hava aracında ise uçuş amacıyla motorların çalıştırılmasından motorlarını durdurarak hava aracının sorumlulara teslim edildiği ana kadar geçen süre içindeki tüm faaliyetleri,
- cc) Üretici devlet: Hava aracı, motor ya da pervanenin nihai montajından sorumlu organizasyon üzerinde yetkisi olan devleti,
- çç) Vaka: Hava aracı operasyonlarını etkileyen, hava araçlarını, hava aracının içindekileri, diğer kişileri, ekipmanı ve teçhizatı tehlikeye sokan ya da düzeltilmemesi veya ele alınmaması halinde tehlikeye sokacak olan, emniyet ile ilişkili durumları,
- dd) Vuku devleti: Ülkesinde kaza veya ciddi olay meydana gelen devleti,
- ee) Yan Faktörler: Yok edildiğinde, sakınıldığında veya kaybolduğunda meydana gelen kaza veya ciddi olayın olasılığını azaltan ya da kaza veya ciddi olayın sonuçlarının şiddetini hafifleten eylemler, eksiklikler, hadiseler, koşullar ya da bunların birleşimini, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Uygulama Esasları

Genel

MADDE 5- (1) Bu Yönetmelik, her nerede meydana gelirse gelsin sivil hava aracı kaza veya ciddi olaylarını araştırma ve incelemeye yönelik faaliyetlere uygulanır.

(2) İşletmeci devlet ile tescil devletinin farklı devletler olması ve işletmeci devletin hava aracını kiraladığı, tarifesiz işlettiği veya mübadele ettiği durumlarda, tescil devleti işletmeci devlete yetki devri yapabilir. Tescil devletinin kısmen veya tamamen fonksiyon ve yükümlülüklerini işletmeci devlete devretmesi halinde devredilen sorumluluklarla sınırlı olmak kaydıyla bu Yönetmelikteki hususlar işletmeci devlete uygulanır.

(3) Enkazın konumu tespit edilemeden resmî aramaların sonlandırılması halinde, hava aracı kayıp olarak mütalaa edilebilir.

(4) İnsansız hava aracının sadece tasarım veya operasyonel onayı haiz olması durumunda kaza veya ciddi olay incelemesi yapılabilir.

(5) Her ne kadar hazırlanan EK-2'deki liste meydana gelen bir olayın ciddi olay olup olmadığının tespitini kolaylaştırıyor olsa da söz konusu liste tüm ciddi olayları kapsamamakta olup, bir olayın ciddi olay olup olmadığına Başkanlık tarafından karar verilir. Ciddi olay olarak sınıflandırılmayan olaylar Sivil Havacılık Genel Müdürlüğüne yönlendirilir.

Türk Hava Sahasında meydana gelen kaza veya ciddi olaylar

MADDE 6- (1) Türk Hava Sahasında Türk veya yabancı tescilli hava araçlarının sebep olduğu kaza veya ciddi olaylara, bu Yönetmelikte belirtilen hükümler uygulanır.

Yurtdışında meydana gelen kaza veya ciddi olaylar

MADDE 7- (1) Tescili, işletmecisi, üreticisi veya tasarımcısı yerli olan bir hava aracının, yabancı ülke sahasında, hükümrani netleştirilemeyen bir sahada veya uluslararası sahada sebep olduğu kaza veya ciddi olaylarda; bu Yönetmeliğin dördüncü bölümünde belirtilen genel hükümler ile ICAO Ek-13'te belirtilen hükümler uygulanır.

Araştırma ve incelemenin amacı

MADDE 8- (1) Hava aracı kaza veya ciddi olay araştırma ve incelemesinin tek amacı, benzeri kaza veya ciddi olayları önlemektir.

(2) Bu Yönetmelik kapsamında yürütülen hava aracı kaza veya ciddi olay araştırma ve incelemesi idari, hukuki ya da cezai sorumluluk tespiti niteliğinde olmadığı gibi, amacı suçu ve suçluyu tespit etmek ya da sorumluluk yüklemek değildir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Görev, Yetki ve Sorumluluklar

Kaza veya ciddi olayların bildirilmesinde genel görev ve sorumluluklar

MADDE 9- (1) Ulusal hava sahamızda, yabancı ülkede, hükümranlılığı netleştirilemeyen veya uluslararası hava sahasında oluşan bir kaza veya ciddi olay anında; hava aracındaki hasar, diğer malzeme hasarı, ölü ve yaralı durumu, resmî ve özel mülke zarar ve ziyan hakkında bilgiler en seri vasıta ile gecikmeksizin Başkanlığa bildirilir.

(2) Kaza veya ciddi olayı en seri vasıta ile gecikmeksizin bildirmekten, hava aracının sorumlu pilotu veya mümkün olmadığı hallerde uçuş ekibinden biri, işletmecisi, hava trafik kontrol üniteleri, mahalli mülki amirler, havaalanı işletmecisi ve kolluk kuvvetleri sorumludur.

(3) Bir hava aracı kaza veya ciddi olayında temin edilebildiği hallerde Başkanlığa ilk olarak aşağıdaki hususlar bildirilir:

a) Kaza için ACCID(Accident), ciddi olaylar için SINCID(Serious Incident) olmak üzere tanımlayıcı kısaltma.

b) Hava aracının, üreticisi, modeli, tabiiyeti, tescil işareti ve seri numarası.

c) Hava aracının sahibinin, işletmecisinin ve varsa kiracısının adı.

ç) Pilotun veya pilotların durum ve bilgileri, ekip ve yolcuların uyuğu.

d) Kaza veya ciddi olayın tarih ve saati.

e) Hava aracının son kalkış noktası ve amaçlanan iniş noktası.

f) Kolaylıkla tanımlanabilen coğrafi nokta, enlem ve boylama göre hava aracının konumu.

g) Ekip ve yolcu sayıları, uyuğu, üçüncü şahıslar da dahil olmak üzere ölen ya da yaralanan şahıslar.

ğ) Kaza veya ciddi olayın tanımı ve bilindiği kadarıyla hava aracında meydana gelen hasarın ölçüsü.

h) Soruşturmanın ne ölçüde yürütüleceğine ya da Vuku Devleti tarafından devredilmesinin önerildiğine dair bir bildirim.

ı) Kaza veya ciddi olay alanının fiziksel özellikleri, erişim zorluklarının ya da olay mahalline ulaşmak üzere özel teçhizat ihtiyacının belirtilmesi.

i) Hava aracında bulunan tehlikeli maddelerin varlığı ve tanımı.

(4) Ulusal hava sahamızda, yabancı ülke hava sahasında, hükümranlılığı netleştirilemeyen veya uluslararası hava sahasında oluşan kaza veya ciddi olayla ilgili olarak hava aracının sorumlu pilotu veya mümkün olmadığı hallerde uçuş ekibinden biri, işletmecisi, hava trafik kontrol üniteleri ve havaalanı işletmecisi EK-1'de yer alan Kaza / Olay Bildirimini hazırlayarak 48 saat içerisinde Başkanlığa gönderir.

ICAO ve ilgili devletlere kaza veya ciddi olay bildirimi

MADDE 10- (1) Başkanlık, Türk Hava Sahasında meydana gelen kaza veya ciddi olayla ilgili bildirimi aldıktan sonra en kısa zamanda ICAO lisanlarından biri tercihen İngilizce lisanıyla 9 uncu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen bilgilere ilaveten araştırma ve incelemenin ne ölçüye kadar yapılacağı ya da ne ölçüye kadar başkalarına devredilmesinin önerildiğine dair bir ifadeyle birlikte, grup başkanına ve Başkanlığa erişim vasıtasını belirterek mümkünse EK-1'de yer alan Kaza / Olay Bildirimi ile aşağıdaki devletlere bildirim yapar:

- a) Tescil devleti,
- b) İşletmeci devlet,
- c) Üretici devlet,
- ç) Tasarım devleti.

(2) Kaza veya ciddi olaya karışan hava aracının maksimum kütlesinin 2250 kg'ın üzerinde ya da turbo jet motor olması halinde Kaza / Ciddi Olay Bildirim Ön Rapor Formu birinci fıkrada ifade edilen ülkelerin yanında ayrıca ICAO'ya da gönderilir.

(3) Ciddi olayın meydana geldiği yabancı devlet ciddi olaydan haberdar olmayıp Başkanlığın haberdar olmasına ilaveten tescil devleti veya işletmeci devlet olunması halinde;

- a) Ülkemizin işletmeci devlet olmaması halinde işletmeci devlete,
 - b) Üretici devlete,
 - c) Tasarım devletine,
 - ç) Vuku devletine,
- bildirim yapılır.

(4) Bildirimden sonra elde edilen faydalı bilgiler mümkün olan en kısa sürede ilgili devletlerle paylaşılır.

Tescil, işletmeci, tasarım ve üretici devletin sorumluluğu

MADDE 11- (1) Tescil devleti veya işletmeci devlet, kaza veya ciddi olay bildirimini alır almaz, bildirim aldığına yönelik cevabi yazıyı kaza veya ciddi olay geçiren hava aracına ve uçuş ekibine ait bilgilerle birlikte vuku devletine gönderir.

(2) Kaza veya ciddi olay bildirimini alan işletmeci devlet hava aracında bulunan tehlikeli maddelerle ilgili bilgileri gecikmeksizin vuku devletine bildirir.

(3) Kaza veya ciddi olay tescil devletinin, üye olmayan bir devletin ya da herhangi bir devletin sınırları dışında olması durumunda, eğer tescil devleti araştırma ve incelemeyi yürütürse birinci fıkradaki vuku devleti gibi hareket eder. Bu durumda işletmeci devlet, tasarım devleti ve üretici devlet kaza veya ciddi olayla ilgili bildirim aldığını ve birinci fıkrada belirtilen hususları tescil devletine bildirir.

Hava aracı sahibi veya işletmecisinin görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 12- (1) Kaza veya ciddi olay sonrası hava aracı sahibi veya işletmecisinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) Türk Hava Sahasında, yabancı bir ülkede, hükümrancılığı netleştirilemeyen veya uluslararası sahalarda oluşan kaza veya ciddi olayları gecikmeksizin Başkanlığa bildirmek ve müteakiben EK-1'de yer alan Kaza/Olay Bildirimini hazırlayarak 48 saat içerisinde Başkanlığa göndermek.

b) Bir kaza veya ciddi olay meydana geldiğinde yapılacak çalışmalarla ilgili plan ve programları hazırlamak, görevlendireceği yetkili kişiyi tespit etmek.

c) Ciddi olay araştırma ve incelemesi için Başkanlık tarafından verilen yetki kapsamında ciddi olay raporlarını bu Yönetmelikte açıklandığı şekilde eksiksiz hazırlamak ve zamanında Başkanlığa göndermek.

ç) Hava aracının zorunlu kurtarma, yangın ve yardım işlemlerinde delillerin kaybolmasına ve yerlerinin değiştirilmesine engel olmak için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak, gerektiğinde bu hususta mahalli mülki amirlerle, havaalanı işletmecisiyle ve güvenlik görevlileri ile gecikmeksizin temasta bulunmak.

d) Başkanlığın kaza veya ciddi olayla ilgili çalışmalarına yardımcı olmak, istenilen her türlü bilgi, belge, doküman ve personeli temin etmek ve hava aracı enkazını Başkanlığın tespit ettiği yere taşımak.

e) Kamu kurum veya kuruluşları tarafından işletilen hava alanları dışında uçuş yapan hava aracı sahibi veya işletmecisi tarafından kaza veya ciddi olay olduğunda zorunlu kurtarma, yangın söndürme ve yardım işlemlerinde kendi imkânlarının olmadığı veya yetmediği hallerde özel ve resmî kuruluşlardan yardım sağlayabilmek için önceden bu kuruluşlarla protokol yapmak.

f) Kaza veya ciddi olay araştırma ve inceleme sürecinde Başkanlık tarafından ihtiyaç duyulan hava aracına ait parça veya numunelerin araştırma, inceleme, analiz veya test giderlerini karşılamak.

g) Havacılık emniyetinin korunması ve sürekliliğinin sağlanması amacıyla tespit edilen emniyet tavsiyelerinin gerekliliklerinin gecikmeksizin uygulanmasını sağlamak ve sonuçlarını Başkanlığa göndermek.

ğ) Meydana gelen kaza veya ciddi olayların kayıtlarını tutmak ve dosyalarını muhafaza etmek.

(2) Kaza veya ciddi olay sonrasında hava aracı sahibi veya işletmecisiyle ilgili yasal muhatap bulunamaması veya birinci fıkranın (f) bendinde yer alan hususlarda hava aracı sahibi veya işletmecisinin mali yeterliliğinin olmadığına Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü görüşleri doğrultusunda Başkanlık tarafından karar verilmesi halinde, hava aracına ait parça veya numunelerin araştırma, inceleme, analiz veya test giderleri Bakanlık Döner Sermaye İşletmesi bütçesinden karşılanır.

Havaalanı işletmecisinin görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 13- (1) Havaalanı işletmecisinin kaza veya ciddi olayla ilgili görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) Kendi sorumluluk alanında meydana gelen veya havaalanı dışında meydana gelip ünitelerine rapor edilmiş olan kaza veya ciddi olayları gecikmeksizin Başkanlığa bildirmek.

b) Bildirimi yapılan kaza veya ciddi olaylar için EK-1'de yer alan Kaza / Olay Bildirimini hazırlayarak 48 saat içerisinde Başkanlığa göndermek.

c) Havaalanında meydana gelebilecek kaza veya ciddi olaylara yönelik kurtarma ve yangınla mücadele talimatlarını hazırlayarak yayımlamak ve uygulamasını sağlamak.

ç) Kaza veya ciddi olaylarda meydana gelebilecek yangın için yangın söndürme ve kurtarma teçhizatı temin etmek ve faal bulundurmak.

d) Havaalanında emniyeti bozan, kaza veya ciddi olayların oluşmasına sebep olacak aksaklıkları belirlemek ve ortadan kaldırmak.

e) Mahalli kurum, kuruluş veya şirketlerle; yangın söndürme, kurtarma teçhizatı ve sağlık tesislerinden yararlanmak için protokoller yapmak.

f) Sorumluluk sahası içinde meydana gelen kaza veya ciddi olay yerinde gerekli güvenlik önlemlerini aldirmek, kurtarma ve yangın söndürme faaliyetini icra etmek veya ettirmek, grup olay yerine intikal edene kadar delillerin korunmasını sağlamak için mahalli mülki amir ve güvenlik görevlileri ile gecikmeksizin temasta bulunmak.

g) Kaza veya ciddi olayla ilgili bütün delillerin, yazılı kayıtların, ses ve görüntü kayıt bantlarının muhafazasını sağlamak, görgü tanıklarının isim ve adreslerini tespit ederek gruba iletmek.

ğ) Sorumluluk sahası içinde meydana gelen kaza veya ciddi olaylarda uçuş ekibinin alkol testini yaptırmak ve raporlarını gruba teslim etmek.

h) Başkanlığın veya grubun kaza veya ciddi olaylarla ilgili oluşabilecek taleplerinin yerine getirilmesine yardımcı olmak.

Pilotun görev ve sorumlulukları

MADDE 14- (1) Kaza veya ciddi olaya karışan hava aracı pilotunun görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) Hava aracında bulunan yolcu ve personelin tahliyesini, kurtarılmasını, emniyetini sağlamak ve hava aracını emniyete almak.

b) Kaza veya ciddi olayla ilgili delillerin kaybolmasına, daha fazla hasara uğramasına veya yetkisiz şahıslar tarafından ulaşılmasına engel olmak için gerektiğinde mahalli mülki amir ve güvenlik görevlileri ile gecikmeksizin temasta bulunmak, bilgi vermek ve yardım istemek.

c) Kaza veya ciddi olayı en seri vasıta ile Başkanlığa, en yakın havaalanı işletmecisine, hava trafik yönetim ünitelerine ve hava aracı işletmecisine bildirmek.

ç) Kaza veya ciddi olay sonrasında ivedilikle alkol testi yaptırmak.

d) Grubun gerekli görmesi halinde psikoaktif madde testini yaptırmak.

Grubun görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 15- (1) Grup kaza veya ciddi olay araştırma ve incelemelerini bağımsız bir şekilde yapar.

(2) Grup tarafından yürütülecek olan bütün araştırma ve incelemeler, suçlamak ya da sorumluluk yüklemek üzere yapılan adli ya da idari soruşturma veya kovuşturmadan ayrı olarak gerçekleştirilir.

(3) Grup tarafından yapılacak çalışmaların selameti ve bu çalışmaların en kısa zamanda ve doğru olarak neticelendirilmesi için yetkisine müdahale edilemez. Grubun kaza veya ciddi olayla ilgili çalışmalarına bütün yetkililer gerekli kolaylığı ve yardımı yapmakla yükümlüdürler.

(4) Grup, kaza veya ciddi olay yerine en kısa zamanda ulaşmak için gerekli planlamayı yapar.

(5) Grup, araştırma ve inceleme sürecinde uçuş kayıt cihazlarının çözülmesi amacıyla uygun tesis olmaması durumunda ilgili tesisin kabiliyetlerini, çözümlemenin zamanlamasını ve bulunduğu yeri gözeterek başka bir ülkenin tesisinden yararlanmaya yetkilidir.

(6) Grup, uçuş kayıt cihazları ve hava trafik hizmetleri kayıtları dâhil olmak üzere enkaz ve bütün ilgili materyale erişime ve bunlar üzerinde gecikmeksizin ayrıntılı bir araştırma ve inceleme yapmak için kısıtlamasız erişime sahiptir.

(7) Grup, enkaz, delil ve görüntülerin gerekli incelemesini ve değerlendirmesini yapar.

(8) Grup, delil özelliği taşıyan her türlü kayıt, bilgi, doküman ve uçuş kayıt cihazlarını inceleyebilir.

(9) Grup, ölümlü kazalarda; uçuş mürettebatının, ihtiyaç halinde ölen yolcuların ve kabin görevlilerinin tercihen hava aracı kaza araştırma ve incelemelerinde tecrübeli bir patolog veya kuruluş tarafından tam otopsi incelemesinin gecikmeksizin yapılmasını sağlamak amacıyla ilgili mercilerle gerekli koordinasyonu yapar.

(10) Grup, gerektiğinde uçucu personel ve havacılık personelinin sağlık muayenesinin yetkilendirilmiş bir havacılık tıp merkezinde yenilenmesi için Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünü bilgilendirir.

(11) Grup, araştırma ve inceleme çalışmaları sırasında kanun dışı müdahale eylemi veya şüphesi olduğunu tespit ettiği durumlarda yetkili mercileri haberdar eder.

(12) Grup, görgü tanıklarının yazılı veya sözlü bilgisine başvurabilir.

(13) Grup, üçüncü şahıslara ait varsa zarar ve ziyanı tespit edebilir.

(14) Grup, hava aracının hasar durumunu belirler veya belirtir.

(15) Grup, gerektiğinde kaza veya ciddi olay yeri güvenliğine yönelik tavsiyelerini mahalli mülki amirlere bildirir.

(16) Grup, eğer mümkün ise kaza veya ciddi olayın muhtemel nedenlerini belirler.

(17) Grup, araştırma ve inceleme ile ilgili raporu, yönetmelik hükümlerine uygun olarak tanzim ederek Başkanlığa sunar.

Akredite temsilcinin görevlendirilmesi

MADDE 16- (1) Tescili, işletmecisi, üreticisi veya tasarımcısı yerli olan bir hava aracının yabancı ülke sahasında kaza veya ciddi olay yapması halinde Başkanlık; kaza veya ciddi olay araştırma ve inceleme çalışmalarına katılmak üzere akredite temsilci görevlendirebilir.

(2) Akredite temsilcinin Başkanlık hizmetlerinde görevlendirilen uzmanlar arasından seçilmesi esastır.

(3) Başkan ihtiyaç olması halinde uzman havuzundan da görevlendirme yapmaya yetkilidir.

(4) Görevlendirilen akredite temsilciye ait iletişim bilgileri ilgili devlete resmî yazıyla bildirilir.

(5) Başkanlık dışından görevlendirilen akredite temsilcinin harcırahı Bakanlık Döner Sermaye İşletmesi bütçesinden karşılanır.

Akredite temsilcinin görev ve sorumlulukları

MADDE 17- (1) Görevlendirilen akredite temsilci, kaza veya ciddi olayı araştıran ve inceleyen yabancı ülkenin grup başkanıyla birlikte çalışır. Söz konusu çalışmalar yürütülürken akredite temsilci varsa danışmandan destek alır.

(2) Araştırma ve incelemenin sonunda hazırlanan taslak nihai rapor, akredite temsilci tarafından başta danışman olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlarla paylaşılır.

(3) Akredite temsilci taslak nihai raporla ilgili görüşlerini süresi içinde ilgili devlete bildirir ve Başkanlığı bilgilendirir.

Danışmanın görevlendirilmesi

MADDE 18- (1) Tescili, işletmecisi, üreticisi veya tasarımcısı yerli olan bir hava aracının her nerede olursa olsun kaza veya ciddi olay yapması halinde, Başkanlık ilgili resmî veya özel kurum ve kuruluşun belirleyeceği personeli danışman olarak görevlendirebilir.

(2) Başkanlık, ihtiyaç halinde uzman havuzundan veya ilgili kamu kurum veya kuruluşlarından da danışman görevlendirebilir.

(3) Başkanlık bir kaza veya ciddi olay için ihtiyaca binaen birden fazla danışman görevlendirebilir.

(4) Görevlendirilen danışmana ait iletişim bilgileri resmî yazı ile ilgili devlete bildirilir.

(5) Akredite temsilcinin veya grup başkanının danışmana ihtiyaç duyması halinde yapılan geçici görevlendirmelerde, danışmanın harcırahı Bakanlık Döner Sermaye İşletmesi bütçesinden karşılanır.

Danışmanın görevleri

MADDE 19- (1) Danışman; araştırma ve incelemeyi yabancı bir ülkenin yürütmesi halinde Başkanlık tarafından atanan akredite temsilciye, kaza veya ciddi olayın Başkanlık tarafından araştırma ve incelemesi başlatılmış ise grup başkanına yardımcı olur.

(2) Danışman, akredite temsilcinin veya grup başkanının istediği bilgi, belge veya dokümanları hazırlar veya hazırlanmasına yardımcı olur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kaza veya Ciddi Olay Araştırma ve İncelemesi

Türk Hava Sahasında meydana gelen yabancı ülke sivil hava araçlarının kaza veya ciddi olayları

MADDE 20- (1) Türk Hava Sahasında meydana gelen yabancı ülke sivil hava araçlarının kaza veya ciddi olaylarının araştırma ve incelemesinin başlatılması ve yürütülmesi Başkanlığın görevlendirdiği grup tarafından yapılır. Kaza veya ciddi olayların araştırma ve incelemesinde bu Yönetmelikte belirtilmemiş hususlarda ICAO Ek-13'te belirtilen esaslar uygulanır. Bu kapsamda;

a) Başkanlık, kaza veya ciddi olaylarda ilgili devletlerden akredite temsilci davet eder.

b) İlgili devlet gerekli görürse, akredite temsilcisinin görevini etkin yapabilmesini temin etmek için danışman görevlendirebilir.

c) Tescil veya işletmeci devletin akredite temsilci görevlendirmedeği durumda Başkanlık kaza araştırma ve incelemesine katılmak üzere işletmeciden temsilci davet edebilir. Eğer tasarım veya üretici devlet akredite temsilci görevlendirmezse, bu durumda Başkanlık ilgili tasarımcı veya üretici firmanın temsilcisini kaza araştırma ve incelemesine katılmak üzere davet edebilir.

ç) Vatandaşı kazada ölmüş veya ciddi yaralanmış olan devlet, kendi uzmanını görevlendirebilir. Bu uzman enkaz yerine girmeye, kazazedelerle ilgili bilgilere, araştırma ve incelemeye yönelik bilgilere ve nihai rapor kopyasına erişebilir.

d) Kaza veya ciddi olay yasak bir bölgede meydana gelmiş ise yabancı devlet yetkili temsilcisinin bu bölge içinde çalışması, söz konusu bölgeden mesul kurum veya kuruluştan alınacak izne tabidir. Aksi takdirde bu bölge içinde çalışmasına müsaade edilmez.

e) Hava aracı enkazının kaldırılması, tescil devleti ve işletici devletle yapılacak koordine sonucuna göre yapılır.

f) Başkanlık, lüzumu halinde araştırma ve incelemenin tamamını veya bir kısmını karşılıklı mutabakat ile ilgili devletlere veya bölgesel kaza araştırma ve inceleme organizasyonuna devredebilir.

Türk tescilli hava aracının yabancı ülkelerde meydana gelen kaza veya ciddi olayları

MADDE 21- (1) Türk tescilli bir hava aracının yabancı ülkede kaza veya ciddi olaya karışması halinde ve bu devletin kaza veya ciddi olay araştırma ve incelemesini yapmaması durumunda;

a) Kaza veya ciddi olay araştırma ve incelemesi ülkemiz tarafından yapılabilir.

b) Gerektiğinde sırasıyla bu araştırma ve incelemenin işletmeci, tasarım veya üretici devlet tarafından yürütülmesi istenebilir. Bu durumda hava aracı ve kaza delillerinin muhafazası bu çalışmayı yapacak olan işletmeci, tasarım veya üretici devletin sorumluluğuna bırakılır ve ilgili devlet tarafından hazırlanarak gönderilen taslak nihai rapor değerlendirilir. Değerlendirme sonuçları süresi içerisinde taslak nihai raporu hazırlayan ilgili devlete bildirilir.

(2) Kaza veya ciddi olayın araştırma ve incelemesini yürüten devletin istemesi durumunda, görevlendirilen akredite temsilci tarafından elde edilen bilgiler gönderilir.

(3) Kaza veya ciddi olaya karışan Türk tescilli hava aracının vuku devleti veya ülkemizin dışında başka bir yere inmesi durumunda araştırma ve incelemeyi yürüten devletin istemesi halinde ilgili devlete uçuş kayıt cihaz kayıtları ve diğer kayıtlar verilir.

Türk tescilli hava aracının uluslararası hava sahasındaki kaza veya ciddi olayları

MADDE 22- (1) Kaza veya ciddi olayın uluslararası hava sahasında olduğu tespit edildiğinde, araştırma ve inceleme Başkanlık tarafından başlatılır.

(2) Kaza veya ciddi olayın cinsine göre grup oluşturur.

(3) Araştırma ve incelemenin tamamı veya bir kısmı karşılıklı mutabakat ile sırasıyla işletmeci, tasarım ve üretici devlete veya bölgesel kaza araştırma ve inceleme organizasyonuna devredilebilir.

(4) Söz konusu kaza veya ciddi olayın araştırma ve incelemesinde ICAO Ek-13'te belirtilen esaslar uygulanır.

Yabancı tescilli hava araçlarının uluslararası hava sahasındaki kaza veya ciddi olayları

MADDE 23- (1) Yabancı tescilli hava araçlarının uluslararası hava sahaslarındaki kaza veya ciddi olayların araştırma ve incelemesinde ICAO Ek-13'te belirtilen esaslar uygulanır. Bu esaslar çerçevesinde gerekli görüldüğü hallerde araştırma ve inceleme çalışmalarına katılım sağlanabilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kaza veya Ciddi Olayla İlgili Bilgilerin Açıklanması ve Yazışmalar

Kaza veya ciddi olayla ilgili bilgilerin açıklanması

MADDE 24- (1) Kaza veya ciddi olay hakkında erken ve hatalı sonuçlara varılmasını önlemek amacıyla, aynı zamanda emniyet ve gizliliğe uyulması bakımından açıklama yapmaya Bakan, Başkan veya görevli kılınacak bir makam yetkilidir.

(2) Kaza veya ciddi olayın aydınlatılması için gerektiği durumlar dışında, emniyet ve gizliliğe uyulması bakımından temin edilen aşağıdaki bilgiler açıklanamaz:

- Araştırma ve incelemenin gidişatı içerisinde şahıslardan alınan ifadeler.
- Hava aracı operasyonu ile ilgili şahıslar arasındaki iletişim kayıtları.
- Kaza veya ciddi olayda yer alan şahıslara ilişkin tıbbi ya da özel bilgiler.
- Kokpit ses kayıtları, hava aracında yer alan görüntü kayıtları ve bu gibi kayıtların dökümleri.
- Hava trafik kontrol birimlerinden gelen kayıtlar ya da kayıtların dökümleri.
- Uçuş kayıt cihazı bilgileri dâhil olmak üzere bilginin analizinde ifade edilen görüşler.
- Kaza veya ciddi olay araştırma ve incelemesi taslak nihai raporu.

Kaza veya ciddi olay ile ilgili yazışmalar

MADDE 25- (1) Grup, kaza veya ciddi olay araştırma ve inceleme çalışmalarında gerekli olan yurt içi veya yurt dışı yazışmaları elektronik ortamda yapabilir.

ALTINCI BÖLÜM

Olay Mahallinde Yapılacak İşlemler

Tescil, işletmeci, tasarım veya üretici devletin talebi

MADDE 26- (1) Eğer tescil, işletmeci, tasarım ya da üretici devletin akredite temsilcisi tarafından hava aracının, içeriğinin ya da diğer herhangi bir delilin araştırma ve incelenmeyi beklemek üzere kurcalanmadan kalması talebi alınır, vuku devleti aşağıda belirtilen hususlar hariç olmak üzere olumlu karşılık verir:

a) Kişilerin, hayvanların, postanın veya kıymetli eşyanın yangın veya diğer sebeplerle tahrip olacağı durumlar.

b) Enkazın, hava seyrüseferine, diğer nakliyata ya da kamuya yönelik herhangi bir tehlide, tehlikeye ya da engelleme sebep olabileceği durumlar.

c) Hava aracının hizmete verilmesinde adil olmayan bir gecikmeye neden olunabileceği durumlar.

Enkazın ve delillerin korunması

MADDE 27- (1) Kaza veya ciddi olay meydana geldikten sonra olay yerine ilk varan mahalli mülki amirler, kolluk kuvvetleri veya havaalanı yetkilileri kaza veya ciddi olay ile ilgili teknik araştırma ve incelemeye esas olacak enkazın ve delillerin yerinde korunmasına azami özeni göstermelidir.

(2) Kaza veya ciddi olay mahalline intikal eden grup tarafından enkazın ve delillerin korunması için mahalli mülki amirler ve kolluk kuvvetleri ile aşağıdaki hususların yerine getirilmesi amacıyla gerekli koordinasyonun yapılmasına özen gösterilir:

- Can ve mal emniyetinin temin edilmesi.
- Enkazın ve delillerin korunması için kaza mahallinde gerekli güvenlik tedbirlerinin alınması.

- c) Grubun izin verdiği kişiler dışında hiç kimsenin kaza veya ciddi olay yerine sokulmaması.
- ç) Kaza veya ciddi olay anında hava aracının meydana getirdiği iz ve görüntülerin silinmesine engel olunması.

Kurtarma işlemleri

MADDE 28- (1) Kaza veya ciddi olay mahalline ilk gelen kişi ve görevliler;

- a) Sağ kalanların kurtarılmasını ve eşyaların korunmasını temin eder.
- b) Kurtarılan şahısların mümkün mertebede yerlerinin, koltuk numaralarının ve kurtarma işlemleri yapılırken enkaz üzerinde yapılan değişikliklerin işaretlenmesi ve bu yerlerin yazılı ve görsel olarak belirlenmesini sağlar.
- c) Kurtarma işlemleri esnasında delillerin kaybolma ihtimaline karşı, mümkünse enkaz alanının görsel kayıt altına alınmasına azami gayret gösterir.
- ç) Kurtarma araçları ve personelinin çalışmaları sırasında delillerin yok edilmemesine azami itinanın gösterilmesini sağlar.

Mahalli mülki amir ve kolluk kuvvetlerinin faaliyetleri

MADDE 29- (1) Mahalli mülki amir ve kolluk kuvvetleri aşağıdaki tedbirlerin alınması amacıyla gerekli faaliyetleri düzenler:

- a) Enkazın yanmasına veya daha fazla hasara uğramasına mâni olmak.
- b) Kaza veya ciddi olay ile ilgili ilk bilgileri grupla paylaşmak.
- c) Kaza yapan hava aracında tehlikeli madde bulunması ihtimaline karşı tedbir almak ve bu konuda grup ile müşterek çalışma yapmak.
- ç) Kaza veya ciddi olay ile ilgili delillerin kaybolmaması veya yerinden oynatılmaması için gerekli güvenlik önlemlerini almak, mümkünse görüntülemek veya fotoğrafını çekmek.
- d) Kaza veya ciddi olay araştırma ve incelemesine yardımcı olacak bütün görgü tanıklarının ifadesini almak, isim ve adreslerini tespit etmek.

Enkazın genel tetkiki

MADDE 30- (1) Grup tarafından, kaza veya ciddi olay yerine intikal edildiğinde aşağıdaki işlemlerin yapılmasına özen gösterilir:

- a) Kaza veya ciddi olay mahallinde bulunan kişi veya görevli personelden bilgi alınır.
- b) Kaza veya ciddi olaya karışan hava aracının ilk vuruş noktası, vuruş açısı ve hızı, ilk vuruş noktasından itibaren hava aracının civarda bıraktığı izler ve muhtemel uçuş yolu tespit edilmeye çalışılır.
- c) Kaza veya ciddi olayın hemen öncesinde hava aracı kontrolünün kaybedilip kaybedilmediği, arızanın havada meydana gelip gelmediğini öğrenmek ve tespit etmek maksadıyla; hava aracı enkaz parçalarının, eşyaların, ölü ve sağ kalan kişilerin yerlerinin belirlenmesine çalışılır.
- ç) Daha önce alınmış olan enkaz güvenlik tedbirlerinin yeterliliği gözden geçirilir ve gerektiğinde ilave tedbirler alınması için gerekli koordinasyon sağlanır. Enkazın kolluk kuvvetleri tarafından korunması, grubun enkaz üzerindeki çalışmaları sonuçlanana kadar devam eder.
- d) Grubun işletmeciden aldığı bilgiler, manifestolar ve yerinde yaptığı incelemelerde enkaz içinde tehlikeli madde olduğu tespit edilirse, tehlikeli maddenin emniyete alınması veya imhasını yaptırmak için ilgili kurumlarla gerekli koordinasyon sağlanır.

Enkazın incelenmesi

MADDE 31- (1) Enkazın incelenmesinde aşağıda belirtilen hususlara özen gösterilir:

- a) Kaza veya ciddi olay yerinin mahalli haritalardan da yararlanılarak bir kroki üzerinde gösterilmesi temin edilir. Eğer kaza veya ciddi olay havaalanı güvenlik alanının içinde olmuş ise enkaz bölgesi havaalanı krokisi üzerinde işaretlenerek gösterilir.
- b) Grup, mümkün olan en kısa zamanda hava aracının ilk vurma noktasından başlamak üzere aşağıdaki hususların tespit edilmesi amacıyla enkaz alanının fotoğraflarının veya videosunun alınmasına özen gösterir. Grup gerektiğinde bu çalışmaların havadan da yapılmasının temini için gerekli koordinasyonları başlatarak aşağıdaki hususların tespit edilmesine çalışır:
- 1) Kumanda aletlerinin pozisyonları.
 - 2) Radyo ve telsiz cihazlarının durumları.
 - 3) Otomatik pilot durumu.

- 4) Yakıt göstergelerinin durumu.
- 5) Diğer şalterlerin durumu.
- 6) Eleronlar, flaplar ve kontrol yüzeylerinin durumu.
- 7) Fletner ayar durumu.
- 8) Hava aracı üzerinde şüpheli görülen, kırık, çatlak ve bükülme durumları.
- 9) Pervane pal açısı ve hatve durumu.
- 10) Motor parçalarının ve saatlerinin durumları.
- 11) Yangın izleri.
- 12) Yerdeki çarpma izleri.
- 13) Koltuk ve emniyet kemerlerinin durumu.
- 14) ELT cihazının durumu.

c) Genel tetkik ve fotoğrafların çekilmesinden sonra grup tarafından, ana parça esas alınmak üzere önemli parçaların ve diğer bulguların ölçekli bir kroki üzerine işaretlenmesine özen gösterilir.

ç) Hava aracının kendisi veya herhangi bir parçası, erişim için uygun bulunmayan bir alanda ise, söz konusu malzemelerin uygun bir alana taşınmasını müteakip hava aracı ya da parçaları incelenir.

Su içindeki enkaza yapılacak işlemler

MADDE 32- (1) Deniz, göl veya derin sulara gömülmüş olan bir hava aracının yeri, görgü tanıkları ve elektronik cihazlarla tespit ettirilerek şamandıra veya uygun işaretlerle mümkün olduğunca belirlenmeye çalışılır.

(2) Su içinde arama yapma kabiliyetine sahip diğer kurumların da yardımları sağlanarak enkaza ulaşma ve mümkün olduğunda çıkarılma işlemleri yapılır.

(3) Enkaz çıkarma işlemlerinde enkaz içinde tehlikeli madde bulunması halinde ve lastiklerin veya içinde hava bulunan diğer malzemelerin patlama ihtimali de göz önüne alınarak emniyete önem verilir.

(4) Şayet enkazın çıkarılması mümkün olmazsa, grup tarafından hazırlanacak bir tutanakla enkazın çıkarılamadığı belirtilir. Söz konusu tutanağın hazırlanmasından önce enkaz arama ve çıkarma çalışmalarına katılan kurum ve kuruluşların görüşleri alınır.

Hava aracı enkazının kaldırılması

MADDE 33- (1) Hava aracı enkazının kaldırılmasında aşağıda belirlenen esaslar uygulanır:

a) Pist, apron, taksi yolu ve benzeri yerlerde bulunan enkazın meydan trafiğini veya can emniyetini tehlikeye düşürmesi gibi durumlar hariç, grubun çalışmaları sona erinceye kadar enkaz kaldırılmaz.

b) Enkaz üzerinde yapılacak olan araştırma ve inceleme sonuçlandıktan sonra grup tarafından enkazın kaldırılmasına, mümkün olmadığı durumlarda ise yerinde bırakılmasına bir tutanakla karar verilir.

c) Yabancı bir hava aracının ülkemizde kaza veya ciddi olay yapması halinde, grubun enkaz üzerinde incelemesini tamamlamasını müteakip, hava aracı, içeriği ya da herhangi bir kısmı gözetimden çıkarılarak tescil devletinin veya geçerli ise işletmecisi devletin tayin ettiği yetkililere teslim edilir.

ç) Hava aracının yerleşim yerine düşmesi halinde, kamu hizmetlerini veya can emniyetini etkileyen durumlarda; enkaz parçalarının durumu, yerleri ve istikametleri fotoğraf, video ve krokilerle tespit edilir ve enkaz grup tarafından uygun görülen bir yere işletmecisi veya sahibi tarafından, hava aracı işletmecisi veya sahibinin yetersiz kaldığı durumlarda mahalli mülki amirlerin koordinasyonunda mümkün olan en kısa sürede kaldırılır.

d) Özellikle hava alanlarında meydana gelebilecek diğer kazalarla karışmaması için, enkaz kaldırıldıktan sonra zemin iyice gözden geçirilir, izlerin ve emarelerin ortadan kaldırılmasına özen gösterilir.

e) Her türlü enkaz arama ve kurtarma masrafları işletmecisi veya sahibi tarafından karşılanır. Hava aracı işletmecisinin veya sahibinin yetersiz kaldığı durumlarda Başkanlık tarafından Bakanlık nezdinde gerekli koordinasyonlar yapılır.

Enkazın olay mahallinde terk edilmesi

MADDE 34- (1) Enkazın kaza yerinden kaldırılması mümkün değilse, hava aracı sahibi ve işletmecisi ile grubun mutabık kalması halinde, kurtarılabilecek enkaz parçalarının tespit edilip ayırılmasından sonra diğer enkazın kaza yerinde terk edilmesine bir tutanakla karar verilir. Hava aracı işletmecisi veya sahibi tarafından kolluk kuvvetleri ile yapılacak koordinasyondan sonra enkaz parçaları uygun görülecek bir yöntemle imha edilir.

(2) Enkaza ulaşılamaması halinde enkazın, mümkün olan en yakın bir yerden fotoğrafı veya videosu çekilerek olay mahallinin koordinatlarını ihtiva eden bir kroki ile durum tespiti yapılır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Hasar Derecesi

Hasar derecelerinin kıymetlendirilmesi

MADDE 35- (1) Hava aracı kazası veya ciddi olayı, meydana gelen hasar durumuna göre tam hasar, ağır hasar, hafif hasar ve hasarsız olmak üzere dört hasar derecesinde kıymetlendirilir.

Tam hasar

MADDE 36- (1) Parça kurtarma yönünden hiçbir değeri kalmayan veya kurtarılan parçaların dışında hava aracından hiçbir fayda sağlanamayacak derecedeki hasardır.

(2) Kaza yerinden kaldırılıp nakledilmesi mümkün olmayan hava aracı hasarları da bu sınıfa girer.

(3) Tam hasar olarak derecelendirilen vakalar kaza olarak değerlendirilir.

Ağır hasar

MADDE 37- (1) Hasarlı parçaların sökülmesi, tamiri ve tekrar yerine takılması için aşağıda gösterilen büyük parçaların ekonomik tamir standartlarının dışında hasarlanması veya tahrip olması sebebiyle yenisiyle değiştirilmesinin gerekli olduğu hasarlardır. Bunlar;

a) Kanat uçları, flaplar, eleronlar, kanat ek kaldırma parçaları ve aerodinamik frenleme kısımları hariç, kanat.

b) Kapılar, kaportalar, kanopi ve bakım giriş kapıları hariç, gövde veya gövdenin ana kısımları.

c) Kuyruk kirişleri veya kuyruk kısmı.

ç) Amortisör veya piston parçaları, tekerlekler, frenler ve lastikler hariç, iniş takımları.

d) Hareketli kısımlar hariç dikey ve yatay stabilize.

e) Helikopter ana rotor başlığı.

(2) Ağır hasar olarak derecelendirilen vakalar kaza olarak değerlendirilir.

Hafif hasar

MADDE 38- (1) Kazaya veya ciddi olaya uğrayan hava aracının hasarlı parçalarının sökülmesi, tamiri, tekrar yerine takılması veya değiştirilmesi ile uçuşa elverişli duruma getirilebildiği basit hasarlardır.

Hasarsız

MADDE 39- (1) Olayı müteakip hava aracının hiçbir parçasına işlem yapılmaması durumunda, hava aracı hasar kıymetlendirilmesi hasarsız olarak derecelendirilir.

(2) Olaya maruz kalan hava aracının uçuşa elverişliliğini etkilemeyen küçük parça değişimi veya onarımını gerektiren durumlar da hasarsız olarak değerlendirilir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Kaza veya Ciddi Olay Raporları

Ön raporun kapsamı

MADDE 40- (1) Ön rapor aşağıda yer alan hususları kapsamalıdır:

a) Hava aracının, üreticisi, modeli, tabiiyeti, tescil işareti ve seri numarası.

b) Hava aracının sahibinin, işletmecisinin ve varsa kiracısının adı.

c) Uçuş Ekibinin niteliği ve yolcuların milliyeti.

ç) Kazanın tarih ve saati.

d) Hava aracının son kalkış noktası ve amaçlanan iniş noktası.

e) Kolaylıkla tanımlanabilen coğrafi nokta, enlem ve boylama göre hava aracının konumu.

f) Ekip ve yolcu sayıları, uyuğu, üçüncü şahıslar da dahil olmak üzere ölen ya da yaralanan şahıslar.

g) Kazanın tanımı ve bilindiği kadarıyla hava aracında meydana gelen hasar durumu.

- ğ) Hava aracında bulunan tehlikeli maddelerin varlığı ve tanımı.
- (2) Ön rapor sadece kesin bilgileri ihtiva edecek şekilde hazırlanarak ilgili devlete gönderilir.
- (3) Hazırlanan ön rapordan sonra kazayla ilgili temin edilen tamamlayıcı bilgiler ayrıca ilgili devletlerle paylaşılır.

Ön rapor sorumluluğu

MADDE 41- (1) Kazayı müteakip otuz gün içerisinde ön rapor hazırlanır ve Başkanın onayına sunulur.

- (2) Maksimum kütlesi 2250 kg'dan daha fazla olan hava aracı kazalarında ön rapor;
- a) Tescil devletine,
- b) İşletmeci devlete,
- c) Üretici devlete,
- ç) Tasarımcı devlete,
- d) Faydalı bilgi, tesis veya uzman sağlayan devlete,
- e) ICAO'ya,
- f) Ülkemizde yerleşik ilgili kurum, kuruluş veya şirketlere,
- gönderilir.
- (3) Maksimum kütlesi 2250 kg veya daha az ağırlıktaki hava aracı kazalarında ön rapor, ICAO hariç ikinci fıkradaki devletlere gönderilir.
- (4) Havacılık emniyeti yönünden hemen bir tedbir alınması gerekiyorsa, bu rapor otuz gün beklenmeden derhal ilgililere gönderilir.
- (5) Ön raporda, ICAO lisanlarından biri, tercihen İngilizce lisanı kullanılır.

Veri raporu

MADDE 42- (1) Maksimum kütlesi 2250 kg'dan daha fazla olan hava aracı kazaları için veri raporu, araştırma ve inceleme tamamlandıktan sonra en kısa sürede ICAO'ya ve talep etmeleri halinde ilgili devletlere gönderilir.

(2) Maksimum kütlesi 5700 kg'dan daha fazla olan hava aracı ciddi olayları veya olayları için veri raporu, araştırma ve inceleme tamamlandıktan sonra en kısa sürede ICAO'ya ve talep etmeleri halinde ilgili devletlere gönderilir.

Nihai rapor sorumluluğu

MADDE 43- (1) Kaza veya ciddi olay araştırma ve incelemeleri tamamlandıktan sonra nihai rapor hazırlanır. Raporun hazırlanmasında EK-3'te belirtilen format kullanılır. Kaza veya ciddi olayın niteliği, hava aracının tipi, oluş şekli ve etkileri göz önüne alınarak; araştırma ve incelemede tespit edilen hususları, muhtemel nedeni ve tavsiyeleri içeren rapor EK-3'teki formatın dışında da hazırlanabilir.

(2) Hava trafik kontrol hizmetleri, hava sahası düzenlemeleri ve aletli uçuş usulleri tasarımı, havacılık bilgi yönetimi, havacılık meteorolojisi başta olmak üzere havacılık kurallarının uygulanması konusunda mesleki bilgi ve pratik tecrübeye sahip ilgili Kurum ve/veya Kuruluşlardan yazılı görüş alınabilir.

(3) Hava trafik kontrol hizmetleri, hava sahası düzenlemeleri ve aletli uçuş usulleri tasarımı, havacılık bilgi yönetimi, havacılık meteorolojisi ihtisas alanlarında bir bulguya ulaşılması durumunda bu alanlarda uzman personelin görüşüne başvurulabilir, bu amaçla gerekli görülüyor ise ek bir Bakanlık Onayı alınarak heyete ilgili ihtisas alanından uzman personel eklenebilir.

(4) Kaza veya ciddi olay araştırma ve incelemesine ilgili devletlerden akredite temsilci iştirak etmişse taslak nihai rapor akredite temsilciye gönderilir. Akredite temsilcinin görüşünü aldıktan sonra, grup tarafından görüş değerlendirilir. Görüşün uygun olduğu değerlendirilmesi halinde görüşler rapora derç edilerek rapor son şekline getirilir; grup tarafından görüşün uygun olmadığı değerlendirilmesi halinde, görüşün derç edilmeyen bölümü, gerekçesiyle birlikte nihai rapor ekinde yayınlanır.

(5) Akredite temsilci tarafından 60 gün içinde bir cevap gönderilmezse, hazırlanan rapor nihai hale getirilir.

(6) Nihai rapor en kısa zamanda aşağıdaki yerlere gönderilir:

- a) Tescil devleti.

- b) İşletmeci devlet.
 - c) Üretici devlet.
 - ç) Tasarım devleti.
 - d) Şayet kaza araştırma ve incelemesine iştirak etmişse vatandaşı kazada ölmüş veya ciddi yaralanmış olan devlet.
 - e) Faydalı bilgi, tesis veya uzman sağlayan devlet.
- (7) Kaza veya ciddi olaya karışan hava aracının maksimum kütlesi 5700 kg'dan fazla ise nihai raporun bir nüshası ayrıca ICAO'ya da gönderilir.
- (8) Meydana gelen kaza veya ciddi olayla ilgili Cumhuriyet başsavcılığı tarafından soruşturma başlatılması istisna olmak üzere, hazırlanan rapor kısmen veya tamamen Başkanlık internet sitesinde yayınlanır.

Temin edilen bilgilerin gizliliği

MADDE 44- (1) Kaza araştırma ve incelemesini yürüten devletin açık müsaadesi olmadan araştırma ve inceleme safhasında temin edilen bilgiler, bulgular ve taslak nihai raporun ihtiva ettiği hususlar açıklanamaz ve yayınlanamaz.

Araştırma ve incelemenin yeniden başlatılması

MADDE 45- (1) Nihai raporun tekemmül etmesinden sonra muhtemel nedeni veya tavsiyeleri değiştirebilecek nitelikte yeni ve önemli delillerin elde edilmesi durumunda, araştırma ve inceleme yeniden başlatılabilir.

(2) Başka bir devletin sorumluluğu altında yürütülmüş olan araştırma ve incelemenin yeniden başlatılmasını temin için araştırma ve incelemeyi yapan devletle sahip olunan deliller paylaşılır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Emniyet Tavsiyeleri, Kaza veya Ciddi Olay Önleme Faaliyetleri

Emniyet tavsiye sorumluluğu

MADDE 46- (1) Araştırma ve incelemenin herhangi bir safhasında veya nihai raporun hazırlanmasından sonra, benzeri kaza veya ciddi olayların önlenmesi için gerekli görülen hususlar diğer devletlere, kurumlara, kuruluşlara veya şirketlere bildirilir.

(2) Emniyet tavsiyelerini alan kurum, kuruluş veya şirketler gerekli çalışmaları gecikmeksizin başlatır ve Başkanlığa bilgi verir.

(3) ICAO dokümanlarında yer almasını gerektiren çok önemli hususların tespit edilmesi durumunda, nihai rapora ek olarak ilgili hususlar ayrıca bir mektupla ICAO'ya bildirilir.

(4) İlgili devletlerden kaza veya ciddi olayla ilgili gelen ve ülkemiz tarafından kabul edilen emniyet tavsiyelerinin takibi yapılır. Her tavsiyenin uygulanma durumuna ait bilgi ve güncellemeler doksan gün içinde ilgili devlete bildirilir.

Kaza veya ciddi olay önleme faaliyetleri

MADDE 47- (1) Araştırma ve incelemesi tamamlanan her bir kaza veya ciddi olayla ilgili veri tabanı oluşturulur.

(2) Başkanlık tarafından ihtiyaç duyulduğunda söz konusu veri tabanından faydalanılarak havacılık emniyetini etkileyen potansiyel risk alanlarıyla ilgili önleyici faaliyetlerde bulunulabilir.

(3) Başkanlık, veri tabanına erişim yetkisine haiz olduğu devlet emniyet programına katkı sağlayarak veri tabanından elde ettiği verilerle emniyeti artırıcı faaliyetlerde bulunabilir.

ONUNCU BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Olay araştırma ve incelemesi

MADDE 48- (1) Sivil havacılıkta can, mal ve çevre emniyetinin korunması bakımından önem taşıyan olaylar hakkında da Başkanlık, bu Yönetmelikte yer alan esaslar çerçevesinde kıyasen işlem yapmaya yetkilidir.

(2) Başkan, tekrarlayan olayların önlenmesi amacıyla benzeri olayların genel olarak araştırılmasını yaptırabilir.

İstatistik

MADDE 49- (1) Hava aracı kaza istatistikleri Türkiye İstatistik Kurumu ile paylaşılır.

Yönetmelikte hüküm bulunmayan haller

MADDE 50- (1) Bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde ICAO Ek-13 hükümleri uygulanır.

(2) Bu Yönetmeliğin uygulanması ile ilgili gerekli alt düzenleyici işlemleri yapmaya Başkanlık yetkilidir.

Yönetmelikle ICAO Ek-13'ün uyumluluğu

MADDE 51- (1) ICAO Ek-13'te yapılan değişikliklerin ülkemiz tarafından uygulanabilirliği değerlendirilir.

(2) Uygun bulunan değişiklikler iç mevzuata derç edilir veya yeni mevzuat hazırlanır.

(3) Uygun bulunmayan değişiklikler hakkında ICAO'ya bilgi verilir.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 52- (1) 10/11/1985 tarihli ve 18924 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sivil Hava-Araç Kazaları Soruşturma Yönetmeliği (SHY-13) yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 53- (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 54- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Ulaştırma ve Altyapı Bakanı yürütür.

[Ekleri için tıklayınız.](#)